

Een theologische autobiografie

Wat precies met een theologische autobiografie bedoeld is, weet ik ook niet; al zal ik dan onder deze titel een toespraak houden op deze kennismakingsdag. Ik doe dat op verzoek van de faculteit, die het zo bedacht heeft.

Voorlichting over de studie van de theologie kun je op allerlei manieren geven, bij voorbeeld door te laten zien hoe het bij het geven van een college toegaat, maar je kunt — zal de faculteit gedacht hebben — wat theologie is, óók demonstreren aan een theoloog, een levend exemplaar dat je bij de staart pakt en zachtjes voor de ogen van de aanwezigen heen en weer zwaait. Dat exemplaar ben ik vandaag en ook al beweeg ik mijzelf dan voor uw ogen, in feite is het toch de faculteit die u als de eigenlijke beweging moet zien.

door prof. dr. H. M. Kuitert

Voor alle zekerheid: wat verder volgt, is geen theologisch betoog, ook geen uiteenzetting over theologie, maar een meer of minder persoonlijk getinte profilering van mijzelf in mijn beroep als theoloog, meer niet.

Natuurlijk kun je aan de hand van een bestaand theoloog ook allerlei negatieve dingen over theologie demonstreren. Ieder vak of beroep heeft gunstige effecten op zijn beoefenaar en ongunstige. Je groeit als mens in je beroep, als je ervan houdt, maar — vooral als dat laatste het geval is — je groeit ook scheef, je groeit met je vak samen. Geen mens komt zonder beroepsdeformaties aan de eindstreep, al kun je je ertegen verweren.

Maar voor die negatieve kanten ben ik niet ingehuurd. Ga je het dan mooier maken dan het is, zult u zeggen? Nee, ook dat niet. Het beste lijkt mij om iets van de wordingsgang van mijn theologie te vertellen, voorzover ik mij die voor de geest kan halen, en dat dan zo waarheidsgetrouw te doen als ik kan, niet gehinderd door de vraag of het de theologie in een mooi of een lelijk daglicht stelt; ook niet gehinderd door de vraag in welk daglicht ik daardoor zelf kom te staan („ben ik wel orthodox genoeg?” of „ben ik wel links genoeg?”, blijven angstige vragen) maar te hopen dat de zaak van het theologie-studeren zichzelf aanbeveelt als een theoloog vertelt hoe hij de jaren door ermee is omgegaan.

Ben je veranderd in de loop van de jaren? heeft Puchinger mij eens ge-

Op een „kennismakingsdag” met a.s. studenten, ouders van studenten en belangstellenden op 28 november werd prof. dr. H. M. Kuitert gevraagd een „theologische autobiografie” uit te spreken. Wat dat precies moet voorstellen, wist hij ook niet, maar het leverde een dermate boeiend verhaal op, dat een verdere verspreiding ervan via VU-magazine gerechtvaardigd is.

vraagd, en ik heb geantwoord: natuurlijk ben ik veranderd, want leven is veranderen (óf woorden van gelijke strekking). Je blijft wie je bent en toch verander je — een van de raadsels van het bestaan. Ik zeg zelfs: als ik niet veranderd was, zou ik niet gebleven zijn die ik was. Je verandert om jezelf te blijven. Dat is geen spelletje met woorden maar een basiservaring die je niet kunt missen wil je je oprechtheid niet verliezen en oprecht-

heid is voor een theoloog een levensvoorwaarde. Wie zal nog waarheid aannemen van iemand die niet waarachtig is?

Hoe ben je waarachtig, hoe blijf je waarachtig? — ziedaar meteen al een thema dat mij vanaf het begin van mijn studie in een bepaalde richting heeft gestuurd. Thema, zeg ik, maar ik moet zeggen dat het méér dan een thema is: het is een gevecht dat nooit is uitgevochten. Dit gevecht heeft mijn wordingsgeschiedenis sterk beïnvloed. Ik zie dat deels als een restant van het existentialisme dat in mijn studententijd bloeide: een mens moet authentiek mens zijn. Die oproep viel bij mij in een vruchtbare bodem. Deels zie ik het ook als een noodzakelijk gevolg van het verkeren in een orthodox-kerkelijk milieu. Daar moet je wel vechten voor oprechtheid, want orthodoxie maakt het je lastig als je niet zegt wat de traditie voorschrijft maar wat je zelf van die traditie vindt.

Voor zo'n gevecht is enige moed nodig, niet zozeer ten overstaan van de buitenstaanders zoals de meeste mensen denken, maar ten aanzien van jezelf. Je begint als verdediger van „de voorzeide leer” en hebt grond onder de voeten zolang je dat volhoudt. Maar ook orthodoxe grond is zelfgemaakte grond, zoals je langzamerhand ontdekt. Stap je daar af, op zoek naar wat je niet zelf gemaakt of bedacht hebt, dan krijg je een wiebelbestaan. Jaren later vond ik het probleem bij Bonhoeffer terug in zijn brieven. Hij vermeldt